

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

„КРСТЕ МИСИРКОВ“ – СКОПЈЕ

ISSN 0025-1089

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

ГОДИНА LXXIV 2023

СКОПЈЕ
2023

Македонски јазик

ГОДИНА LXXIV

стр. 1-283

Скопје 2023

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

излегува еднаш годишно

Редакција:

Елена Јованова-Грујовска (одговорен уредник)
Еленка Стоевска-Денчова (зам. одговорен уредник)
Мери Јосифовска (секретар)
Весна Костовска
Катица Топлиска-Евроска
Виктор Фридман (САД)
Елена Верижникова (Русија)
Милан Михаљевиќ (Хрватска)
Вера Смоле (Словенија)
Макеј Кавка (Полска)
Јуси Нуорлуото (Шведска)
Станислав Станковиќ (Србија)

Уредувачки одбор:

Кирил Конески
Снежана Велковска
Марија Коробар-Белчева
Љубица Станковска
Коста Пеев
Људмил Спасов
Софија Милорадовиќ
Ана Цихнерска

Адреса:

Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје, п. фах 434

www.imj.ukim.edu.mk

број на жиро-сметка

40100-788-1242

Република Северна Македонија
Министерство за култура

Финансирано од Министерството за култура на Република Македонија

СОДРЖИНА

ПОВОДИ

- Елена Јованова-Грујовска
70 ГОДИНИ ОД ОСНОВАЊЕТО НА ИНСТИТУТОТ
ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“ 7
- Давор Јанкулоски
ОСУМДЕСЕТ ГОДИНИ ОД ПРВОТО СЛОБОДНО
УЧИЛИШТЕ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК.....13
- Лилјана Макаријовска
НАУЧНИОТ ИНТЕРЕС И ПРИДОНЕС НА Д-Р МИТО АРГИРОВСКИ
(ПО ПОВОД 90-ГОДИШНИНАТА ОД РАЃАЊЕТО) 17
- Мери Цубалевска, Бисера Павлеска-Георгиевска
ШИРОКИОТ НАУЧЕН ОПУС И ВРЕДНИОТ ПРИДОНЕС ВО
МАКЕДОНИСТИКАТА НА ПРОФ. Д-Р ЛИЛЈАНА МАКАРИЈОСКА
(по повод шеесетгодишнината од раѓањето) 23
- Веселинка Лаброска
ЗА ПРОФ. Д-Р ВЕСНА МИОВСКА
ПО ПОВОД НЕЈЗИНАТА ШЕЕСЕТГОДИШНИНА.....35
- Катица Трајкова
ПО ПОВОД 60 ГОДИНИ ОД РАЃАЊЕТО
НА ПРОФ. Д-Р ВЕСНА КОСТОВСКА 39

СТАТИИ

- Људмил Спасов, Далибор Јовановски
БОРБАТА НА КРСТЕ ЦРВЕНКОВСКИ ЗА МАКЕДОНСКИОТ
ИДЕНТИТЕТ, ЈАЗИК И КАУЗА 45
- Симона Груевска-Маџоска
ЛЕКСИЧКО-СТИЛИСТИЧКИ ОСОБЕНОСТИ НА НЕКОЛКУ
ПЕСНИ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ.....57
- Мери Јосифовска
ЛИЧНИТЕ ИМИЊА СО КОМПОНЕНТАТА „БОГ“ ВО
МАКЕДОНСКИОТ И ВО ПОЛСКИОТ ЈАЗИК 61

Олга Мишеска Томиќ	ЕДЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ОД ШЕСНАЕСЕТТИ ВЕК И СПОРЕДБА СО СТАНДАРДНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК	67
Владимир Цветковски	ИМЕНСКИТЕ ЛЕКСЕМИ ЗА РОДОТ И ПОЛОТ КАЈ ДОМАШНИТЕ ЖИВОТНИ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО ОПЛОДУВАЊЕ И РАЃАЊЕ	79
Веселинка Лаброска	ФОНЕМАТА /S/ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК, СТАНДАРД И ДИЈАЛЕКТИ	83
Jitka Veroňková, Zdena Palková	NOVÝ KURZ VÝSLOVNOSTI ČEŠTINY PRO CIZINCE S VYUŽITÍM WEBOVÉ APLIKACE.....	89
Ирена Савицка, Елена Петроска	СИНТАКТИЧКИ ФУНКЦИИ НА ПОВИШЕНАТА АРТИКУЛАЦИЈА НА СРЕДНИТЕ САМОГЛАСКИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	97
Damir Horga, Ines Carović	GOVORNA DISFLUENTNOST U ČITANJU NA STRANOM JEZIKU.....	103
Дарко Томовски	ФОНЕТСКИТЕ СПЕЦИФИКИ НА ГОВОРОТ ВО СЕЛОТО УРВИЧ.....	117
Душко Деспотовски	ФОНЕТСКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ГОВОРОТ ВО СЕЛОТО СИРИЧИНО – ТЕТОВСКО	123
Ђорђе Геновић	ДИФЕРЕНЦИЈАЛНА УЛОГА АКЦЕНТА КОД ПОЈЕДИНИХ ДУБЛЕТНИХ ОБЛИКА ИМЕНИЦА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	131
Мирјана Вељаноска-Томовска	ПРЕКАРИТЕ ВО СЕЛО ЈЕГУНОВЦЕ, ТЕТОВСКО	141
Васка Ташова	ГЛАГОЛСКАТА ИМЕНКА ОД СТИЛИСТИЧКИ АСПЕКТ	147
Бобан Карапејовски, Марија Пандева	ЈАЗИЧНАТА ТЕРИТОРИЈА КАКО ЛИНГВИСТИЧКИ ПРОСТОР: ПОКАЗНИТЕ ЗАМЕНКИ И ЧЛЕНОТ КАКО ДЕИКТИЧКИ МАРКЕРИ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ШПАНСКИОТ ЈАЗИК.....	155
Македонка Додевска	ТЕРМИНОЛОГИЈАТА НИЗ ПРОЦЕСОТ НА ЗБОРООБРАЗУВАЊЕТО ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО СЛОВЕНЕЧКИОТ ЈАЗИК (СО АКЦЕНТ НА ДЕЛ ОД МЕДИЦИНСКАТА ТЕРМИНОЛОГИЈА)	163
Игор Станојоски	АУДИОМАТЕРИЈАЛИТЕ ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ	173

Андријана Павлова	КОРИСТЕЊЕ НА СНАТГРТ КАКО АЛАТКА ЗА УЧЕЊЕ И ЗА ПОДУЧУВАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ: МОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ.....	181
Антоанета Тримчевиќ	ИМЕНСКИ ГРУПИ СО ИМЕНКАТА ВОДА КАКО ЦЕНТАР ВО РОМАНОТ <i>МОБИ ДИК</i>	197
Сунчица Трифуновска Јаниќ	ПРОЦЕСОТ „ПОПРАВАЊЕ НА КНИГИ“ И КНИЖЕВНИОТ ПРЕВОД ОД КРАЈОТ НА XIII ДО ПРВАТА ПОЛОВИНА НА XV ВЕК	205

ПРИКАЗИ

Лидија Аризанковска	Од промоцијата на Зборникот „МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК – ИЗВОР НА НАУЧНИ ИСТРАЖУВАЊА“, по повод јубилејот на Институтот, 70 години од неговото основање и 120 години од излегувањето на книгата „За македонските работи“ од Крсте Мисирков.....	213
Светлана Давкова-Ѓоргиева	НАЛНОВИТЕ ИЗДАНИЈА НА СПИСАНИЈАТА <i>МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК LXXIII И МАКЕДОНИСТИКА 21</i> НА ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“ – СКОПЈЕ 2022	217
Димитар Пандев	РЕЧНИК ВО ФУНКЦИЈА НА ЛИНГВИСТИКАТА И ДРУГИТЕ НАУКИ (Промоција на вториот том од Речникот на црковнословенски јазик од македонска редакција, том втори v (vis (бројот 2 – свечена облека), и на петнаесеттата свеска од третиот том: <i>gor/ti – dvi\ati</i>	225
Марија Паунова	МЕЃУНАРОДЕН НАУЧЕН СОБИР ВО ЧЕСТ НА ДВА ЈУБИЛЕЈА (Зборник на трудови од меѓународниот научен собир „100 години Блаже Конески и 75 години Филолошки факултет“).....	229
Лилјана Митковска	„ФОНЕТИКА И ФОНОЛОГИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК. СЕГМЕНТАЛНА ФОНЕТИКА И ФОНОЛОГИЈА“ (Ирена Савицка, Агата Травињска, Веселинка Лаброска, Ана Цихнерска, Бранислав Гераров, МАНУ, 2022 г.)	235
Максим Каранфиловски	КОН КНИГАТА „ДИЈАЛЕКТОЛОГОТ КОНЕСКИ“ ОД ВАСИЛ ДРВОШАНОВ (Васил Дрвошанов, <i>Дијалектологиј Конески</i> , Бата прес, Скопје 2023)	241

Аугуст Ковачец

ПЕТАР АТАНАСОВ, *Dicționarul dialectului meglenoromân actual,*
general și etimologic / *Dictionnaire du dialecte méglénoroumain actuel,*
général et étymologique (DDMA), București, Editura Academiei Române,
2022, 1221 str. + Addenda + Planșe 251

ХРОНИКИ

Андријана Павлова

ЛУБИЛЕЈ 70 ГОДИНИ ОД ОСНОВАЊЕТО НА ИНСТИТУТОТ ЗА
МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“ – СКОПЈЕ, „КРСТЕ
МИСИРКОВ И МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК – ИЗВОР НА НАУЧНИ
ИСТРАЖУВАЊА“ VIII МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
(СКОПЈЕ, 28 – 29 ЈУНИ 2023) 257

Фани Стефановска-Ристеска

ОД ЗБОР ДО РЕЧНИК (Меѓународен научен собир во рамките
на традиционалната манифестација
„Денови на Благоја Корубин“) 265

Иван Антоновски

ЛЕТНА ШКОЛА И ЛУБИЛЕЈНА МЕЃУНАРОДНА
НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА МСМЈЛК ПРИ УКИМ.....269

IN MEMORIAM

Снежана Велковска

КИРИЛ КОНЕСКИ (1929 – 2023) 277

УДК 811.163.3(062)(049.3)
УДК 821.163.3(062)(049.3)
УДК 930.85(497.7)(062)(049.3)

ЛЕТНА ШКОЛА И ЈУБИЛЕЈНА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА МСМЈЛК ПРИ УКИМ

Традиционалната, Летна школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (МСМЈЛК при УКИМ), годинава се одржа по 56. пат, од 17 до 31 август 2023 година, во Конгресниот центар на УКИМ во Охрид. Откако во 2022 година, МСМЈЛК при УКИМ одбележа 55 години од своето постоење и непрекинато организирање на летната школа, годинава, во фокусот на Школата беа два значајни јубилеја – 120 години од објавувањето на книгата „За македонските работи“ од Крсте Мисирков и 100 години од раѓањето на македонскиот класик, Ацо Шопов. Претходно, творештвото на Шопов беше во фокусот и на Третата зимска школа на МСМЈЛК при УКИМ, што се одржа на почетокот на 2023 година.

Свеченото отворање на Летната школа се одржна на 18 август 2023 година, а на него се ибратија ректорот на УКИМ, проф. д-р Никола Јанкуловски и на директорката на МСМЈЛК при УКИМ, проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска.

Ректорот Јанкуловски, на почетокот на своето обраќање го цитираше аманетот на Мисирков: „Милоста кон народниот јазик е наш долг и наше право. Ние сме должни да го милуваме нашиот јазик, затоа што тој е наш, како што е наша и татковината.“ Притоа посочи дека за остварување на овој долг од аманетот на Мисирков, клучен е развојот на современата странска македонистика. „Без неа, заложбите и сонот на Мисирков, ама и на неговите потомци, а наши претходници, не ќе беа целосно остварени. За неа, клучна е токму оваа Летна школа – стожерот на странската македонистичка мисла“, порача ректорот на УКИМ.

„Сакам да укажам дека за нас, секој од вас кој е подготвен македонскиот збор, мисла и вистина да ги пренесува во својата матична културна средина и низ светот е од исклучителна важност. И оние кои сте веќе со децении или години посветени на македонистиката, вклучително и универзитетски професори, истражувачи и докажани преведувачи кои и при исклучителни предизвици останавте доследни на ставовите за македонистиката и меѓународно ги афирмиравте. И оние кои сте од новите генерации странски македонити и сте на почетното или средното рамниште на познавање на македонскиот јазик –

затоа што вие сте иднината“, истакна ректорот Јанкуловски, обраќајќи им се на учесниците на Школата.

Директорката на МСМЈЛК при УКИМ, Весна Мојсова-Чепишевска, посочи дека се потврдува дека ја разбравме пораката што Крсте Мисирков ни ја остави откако неговата книга „За македонските работи“ веќе била објавена, а неговите идеали сè уште не биле остварени: „Велам, за среќа, има македонска национална култура и историја, зашто тој факт го вооружува македонскиот народ со непобедливо оружје во неговата борба за човечки права и за слободен национален живот како рамноправен член во бројот на културните народи.“

„Потребата тој факт да се афирмира пред светот, особено пред академската заедница, афирмирајќи ја и посебноста на македонскиот јазик и на македонската литература, била причина да се почне со организација на оваа Летна школа. Неспорно, тој факт веќе одамна е афирмиран низ светот и Мисирковите идеали, веќе се остварени. Ама причините за непрекинато одржување на оваа Школа, со текот на годините станаа и побројни. Клучната причина е што постојано има странски македонисти од сите континенти, кои со голема посветеност и со конкретни остварувања, тој факт го афирмираат низ светот“. истакна директорката на МСМЈЛК при УКИМ.

Мојсова-Чепишевска и директно им се обрати на учесниците на Школата, притоа цитирајќи и стихови на Ацо Шопов: „Од врвот на светот ја здогледав и препознав мојата земја / распарчена и разграбена од темни братоубиствени војни, / од туѓи желби и посегања да ја присвојат за себе. / Само здивот на едниот нејзин дел / се извишува високо до непознати небеса / и како пролетен ветар од Шара / го заплиснува убавиот Пирин на Јане / и го разбранува синиот Егеј потемнет од мака...“

„Искрено се надеваме дека на оваа Летна школа, вие, не само што ќе ја препознаете и што подобро ќе ја запознаете, туку уште повеќе и ќе се приврзете за нашата земја, со продлабочени знаења за македонскиот јазик, литература и култура. Ние ќе сториме сè за тоа да се случи!“, им порача меѓу другото, таа на учесниците на Школата.

Во завршницата на своето обраќање, повторно потсетувајќи на некои стихови на Шопов, таа посебно ја истакна важноста и семинаристите од младите генерации кои годинава за првпат учествуваа на летна школа на МСМЈЛК при УКИМ или не биле многупати, да останат посветени на македонистиката и да продолжат да се среќаваат на Летната школа во Охрид, следејќи ја традицијата на многумина свои претходници и современици.

„Затоа што само ако таа традиција продолжи, и овде кај Охридското Езеро се среќавате и после многу лета, вклучително и вие кои годинава доаѓате за првпат или не сте биле многупати, и во времето што е пред нас, фактите за македонскиот јазик, литература и култура ќе одекнуваат низ светот“, порача директорката на МСМЈЛК при УКИМ.

На отворањето на Школата беше промовиран и зборникот со предавња од минатогодишното издание на Летната школа на МСМЈЛК при УКИМ, а

промоторка беше проф. д-р Гордана Алексова, долгогодишна лекторка на школите на Семинарот.

Според официјалните податоци на УКИМ, на Летнатата школаучествуваа 57 стипендисти од 16 земји: НР Кина, САД, Република Кореја, Франција, Грција, Турција, Полска, Словачка, Унгарија, Украина, Романија, Руската Федерација, Словенија, Хрватска, Србија, Албанија и Чешката Република. Учесниците беа предложени од страна на лекторатите и на центрите каде што се изучува македонскиот јазик, литература и култура, и по препорака на лекторите и на универзитетските професори. И оваа година на Летната школа учествуваа универзитетски професори и истражувачи, докторанти и магистранти од областа на македонистиката и славистиката, преведувачи и студенти кои го изучуваат македонскиот јазик, литература и култура, а дел од нив во своите научни истражувања и проучувања особено внимание посветуваат на македонистиката.

Учесниците имаа можност да го изучуваат или да го усовршуваат македонскиот јазик преку лекторски вежби кои се одржува секоја работен ден во траење во период од 9 до 12:30 часот. Учесниците беа поделени во лекторски групи според три степени на познавање на македонскиот јазик, а лекторската натава ја изведуваа: проф. д-р Гордана Алексова, проф. д-р Борче Арсов, доц. д-р Бојан Петревски, м-р Андријана Павлова, ас. м-р Иван Антоновски и Елена Ѓорѓиовска.

Првото предавање на Школата беше во чест на јубилејот 100 години од раѓањето на Ацо Шопов, а го одржа проф. д-р Лидија Капушевска-Дракулевска, осврнувајќи се на севкупниот поетски профил на великанот на македонската литература и култура. Во рамките на посетата на манастирскиот комплекс „Св. Наум“, беше одржано предавање за современите преводи на Светото писмо на македонски јазик, од проф. д-р Ѓоко Ѓорѓески. Следната работна недела почна со предавање на доц. д-р Бобан Карапејовски, за категоријата определеност во македонскиот јазик и нејзините показатели. Странските македонисти имаа можност да проследат и предавање за фигурата на змејот во македонската народна поезија, од проф. д-р Трајче Стамески, а о предавање беше одбележан и јубилејот 120 години од Илинденското востание, одржано од проф. д-р Ана Стојаноска, со акцент на феноменот Илинден во македонската драма и театар.

Странските македонисти подетално се запознаа и со достапните дигитални ресурси за македонскиот јазик, преку предавање на проф. д-р Николче Мицкоски, а На оваа Школа, одделна тема беше и македонскиот јазик во медиумите, преку предавањето „(Макро)синтаксичките карактеристики на говорениот македонски јазик во медиумите“ од доц. д-р Бојан Петревски.

Јубилејот 120 години од објавувањето на капиталното дело на Крсте Мисирков, „За македонските работи“ беше одбележан со предавање на проф. д-р Елена Јованова-Грујовска и проф. д-р Лидија Тангуровска, а кон крајот на Школата и со предавање на проф. д-р Славчо Ковилоски, кој ќе се осврне на книжевно-историските осврти за Мисирков како предвесник на новата епоха. Во овој контекст беше и предавањето на проф. д-р Борче Арсов насловено „Од

Божигропски до Мисирков. Од стилизација до стандардизација на македонскиот јазик“. Кон звршницата на Школата, семинаристите имаа можност да проследат и предавање на проф. д-р Дарин Ангеловски за митот на Антигона во современата македонска драма.

Поконкретно, во остварувањето на предвидените активности на 56. Летна школа, беа вклучени повеќе единици на УКИМ, меѓу кои и оние што традиционално имаат свој придонес: Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ и Институтот за македонска литература. Покрај овие единици, свое учество имаа Македонската академија на науките и уметностите, Факултетот за драмски уметности при УКИМ и Православниот богословски факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје.

Во текот на Школата беше остварен и разговор со академи Влада Урошевиќ, добитник на наградата „Роман на годината“ за 2022 година, во соработка со Фондацијата „Славко Јаневски“. Во овој разговор учество зедеа семинаристите од групите на напреднатото рамниште.

Летната школа понуди и курс организиран како јазична работилница која ја водеше проф. д-р Симон Саздов, како и курс по народни ора што го водеше Благоја Јованоски.

Летната школа понуди и курс организиран како јазична работилница која ја водеше проф. д-р Симон Саздов, како и курс по народни ора што го водеше Благоја Јованоски.

Во рамките на програмата на Школата се одржаа и неколку промоции на книги:

– „Книга за светите браќа Климент и Наум Охридски“ од проф. д-р Димитар Пандев и Славе Ѓорѓо Димоски и „Славе Ѓорѓо Димовски во книжевната критика (македонска и светска)“ од Димитар Пандев. Двете книги се објавени од Општина Охрид со која МСМЈЛК при УКИМ остваруваше континуирана соработка и веќе неколку години наназад, во рамките на Школата се промовираа изданијата на Општината што се значајни за македонскиот јазик, литература и култура;

– „Djetelice bjelice“ / „Детелинки белинки“ – книга со современи сказни од современи македонски автори, со превод и на хрватски јазик подготвени од студенти по македонистика на Универзитетот во Риека, каде годинава се одбележаа 15 години од отворањето на Лекторатот по македонски јазик;

– „Шопов на 11 јазици“ – зборник на преводи на семинаристите на Третата зимска школа на МСМЈЛК при УКИМ.

Семинаристите беа специјални гости и на свеченото отворање 35. издание на традиционалната манифестација „Поетска ноќ во Велестово“ (ПНВ), а дел од програмските активности во рамките на манифестацијата се одргаа и во рамките на Школата. Соработката меѓу МСМЈЛК при УКИМ и ПНВ датира од пред неколку години.

Завршната средба на Школата се одржа на 31 август, кога беа врачени и учеверенијата на семинаристите, коишто пак беа исклучително задоволни од програмата подготвена од МСМЈЛК при УКИМ и од дадените можности да ги збогатат своите знаења од областа на македонистиката. Особено радува што решеност за натамошна посветеност на македонистиката искажаа и семинаристи што за првпат учествуваа на школа на МСМЈЛК при УКИМ.

Во Конгресниот центар на УКИМ во Охрид, веднаш по 56. Легна школа, од 1 до 3 септември 2023 година се одржа и јубилејната, 50. Меѓународна научна конференција на МСМЈЛК при УКИМ. На Конференција имаше учесници од дури петнаесет странски држави, покрај од Македонија. Притоа, близу половина од учесниците, поконкретно тринаесет од пријавени беа истражувачи од странски држави, посветеници на македонистиката, и тоа од: Руската Федерација (1), Кина (1), Шведска (1), Чешката Република (2), Полска (3), Австрија (1), Словенија (1), Хрватска (4), Босна и Херцеговина (1), Србија (8), Турција (4), Франција (1), Унгарија (1), Австралија (1) и Косово (1).

На свеченото отворање на Конференцијата на 1 септември 2023 година се обратија претседателот на државата, Стево Пендаровски, ректорот на Универзитетот, проф. д-р Никола Јанкуловски и директорката на МСМЈЛК при УКИМ, проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска.

Претседателот Пендаровски ја истакна значајноста на Конференцијата и важноста на странската македонистика, одделно осврнувајќи се и на темите кои беа во фокусот на ова конференциско издание – делата на Мисирков по повод 120 години од објавувањето на книгата „За македонските работи“ и на Шопов, по повод 100 години од раѓањето на великанот, со увереност дека од Конференцијата ќе произлезат и нови научни трудови, важни за домашната и странската македонистика.

„Токму од оваа Конференција се произлезени научните трудови кои се клучни референци за меѓународната, научна верификација на македонистичките научни вистини на современ план. Преку неа се покажа и непрекинато се покажува дека, зад тие вистини, со своите македонски колеги, стамено застананаа и најзначајните странски слависти и балканисти, а потем и странските македонисти. Токму нивните имиња се дел од историјата на оваа Конференција. Оттука, особено ми е драго што и на ова јубилејно издание на Конференцијата има состав на учесници како на ретко кој друг научен собир од областа на филологијата.“, истакна ректорот на УКИМ, проф. д-р Никола Јанкуловски.

Во своето обраќање, тој напомена дека во децениите зад нас, оваа Конференција била и приказ на научната стварност во различните периоди и влог во иднината.

„Така е и денес! Тоа го потврдува и ова нејзино, јубилејно, 50. издание на кое повторно, покрај докажани и искусни кадри учествуваат и млади истражувачи – домашни и странски, посветеници на македонскиот јазик, литература и култура. Затоа, чувствувам обврска и да констатирам: не само

флоскулно и поводно, туку суштински значајно за науката, 50. Меѓународна научна конференција е синтеза на историјата, сегашноста и иднината. Ова издание на Конференцијата е и влог во иднината!“, порача ректорот Јанкуловски.

Директорката на МСМЈЛК при УКИМ, проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска посочи дека преку оваа, Меѓународна научна конференција се потврдува дека идеите го обликуваат текот на историјата.

„Пред 50 години, темелите на оваа Конференција се поставени заради идејата дека само преку поттикнување на научната дискусија меѓу странските и домашните македонисти, балканисти и слависти, на современ план може да се очекува сестрана афирмација на македонистичките научни согледби и заклучоци. Доследноста во остварувањето на таа идеја со непрекинато организирање на Конференцијата доведе до постигнувања кои денес се нови важни страници на историјата испишани од странските и домашни македонисти-научници“, истакна Мојсова-Чепишевска, по што се осврна на предизвикот да се организира ова јубилејно конференциско издание.

Во рамките на свеченото отворање беше промовиран и зборникот од минатогодишната, 49. Меѓународна научна конференција. Промотивна реч за изданието имаа минатогодишните координаторки – проф. д-р Лидија Тантуровска од Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, за лингвистичката секција и проф. д-р Лорета Георгиевска-Јаковлева од Институтот за македонска литература, за секцијата за литература и култура. Промотивната реч на Георгиевска-Јаковлева, со својот прочит ја пренесе д-р Билјана Рајчинова-Николова од Институтот за македонска литература.

На пленарната сесија на која претседаваа координаторките на лингвистичката секција и на секцијата за литература и култура, проф. д-р Гордана Алексова и проф. д-р Искра Тасевска Хаџи-Бошкова, учествуваа повеќе истакнати истражувачи, меѓу кои од странство, академик Ала Шешкен од Универзитетот „Ломоносов“ во Москва и проф. д-р Јордана Марковиќ од Филозофскиот факултет во Ниш. Во рамките на сесијата, пред учениците на Конференцијата се обрати и министерката за култура, Бисера Костадиновска-Стојчевска.

Првата сесија на лингвистичката секција беше посветена на јубилеите на Мисирков и Шопов кои беа во фокусот на Конференцијата, а на 2 септември, секцијата продолжи со работа со сесија за етимологија, лингвистичка географија, историја на македонскиот јазик и современ македонски јазик. На сесијата настапија и странските истражувачи проф. д-р Роман Кривко од Институтот за славистика на Универзитетот во Виена, со рефератот „Јзык и структура славјанској служебној Миней корпусу Климента“ и проф. д-р Јуси Нурлуото со реферат на тема „О nekim arealnim i kronološkim pitanjima u vezi s Ivičevim izoglosama na najjužnijem jugu slavenskoga jezičnog prostora“. Со реферат за етимологијата на етнонимот Грк и Graikhos настапи и академик Илија Чашуле, кој голем дел од работниот век досега мина на Универзитетот „Маквори“ во Сиднеј.

На третата сесија на секцијата беа презентирани повеќе научни истражувања кои се однесуваат на современиот македонски јазик, по што четвртата сесија беше посветена на традиционалната тема на Конференцијата: Македонскиот јазик наспрема другите јазици. Оваа тема беше во фокусот и на последната сесија на секцијата, што се одржа на 3 септември. Во рамките на овие сесии, своите истражувања ги презентираа неколку странски македонисти: д-р Марија Стришевска од Универзитетот во Вроцлав, Полска, со реферат за односките придавки во рускиот, полскиот и македонскиот јазик, Слободан Новокмет од Институтот за српски јазик при Српската академија на науките и уметностите со трудот „Стереотипи о животињама у српској и македонској језичкој слици света“. Посебно внимание беше посветено на нови изданија на речници и разговорници. Д-р Кристина Дуфкова од Масариковиот универзитет во Брно, која предава и на Универзитетот во Глазгов, на Конференцијата се осврна на Новиот преводен чешко-словенечко-македонски речник, неговото значење и проблематичните аспекти. Џјао Чен од Пекиншкиот универзитет за странски студии во НР Кина пак, имаше реферат за културолошките фактори во претстојниот Кинеско-македонски разговорник. На овие сесии беа презентирани и реферати на странски истражувачи во коавторство со македонски колеги, и тоа на: Ивана Видовиќ Болт, Михаела Матешкиќ и Анета Стојиќ од Хрватска и Зоја Шенгјудер од Турција.

Три сесии на екцијата за литература и култура беа посвети на Ацо Шопов како парадигма во македонската култура. На првата сесија, од редот на странските македонисти беше презентираан рефератот на проф. д-р Макеј Кавка од Јагелонскиот универзитет во Краков за препевите на поезијата на Шопов на полски јазик. На втората и третата сесија свои реферати за Шопов имаа повеќе странски истражувачи: проф. д-р Љиљана Баиќ и проф. д-р Наташа Станковиќ Шошо од Филолошкиот факултет во Белград се осврнаа на творечката визија на Африка во творештвото на Шопов и на Растко Петровиќ; проф. д-р Намита Субиото од Филозофскиот факултет во Љубљана ја отвори темата за Ацо Шопов и Цицибан, додека проф. д-р Мирјана М. Бечејски од Институтот за српска култура во Пришина – Лепосавиќ, се осврна на повеќе аспекти од исчитувањето на збирката „Гледач во пепелта“. На 2 септември, секцијата, работниот дел го заокружи со сесија за Проучувањата на Мисирков и на македонската култура – синхронија и дијахронија. На неа учествуваа и проф. д-р Мирослав Коуба од Филозофскиот факултет во Пардубице, со реферат за Мисирков во контекст на теоријата на Мирослав Хрох и Туркан Олцај од Универзитетот во Истанбул со реферат за Македонија на крајот од 60-тите години на 19 век низ погледот на една руска патничка. Во рамките на овие сесии, со свои реферати учествуваа и лекторите по македонски јазик во Истанбул и Париз – Габриела Ивановска и Ѓоко Здравески.

Повеќе учесници од Филолошкиот факултет во Белград, своите реферати ги изложија во рамките на сесијата посветена на македонската литература и култура наспрема другите литератури и култури, на 3 септември. Рефератот на проф. д-р Зона Мркаљ и проф. д-р Ивана Ковачевиќ беше посветен на компаративното проучување на поезијата од одбрни словенски

поети во контекст на диференцираната настава, додека проф. д-р Мина Ѓуриќ од истиот факултет презентираше истражување за поетската имагинација на езерото во српската, македонската и светската книжевност на 20. и 21. век. Милан Вурдеља презентираше компаративистички реферат за фигурата на Барух Спиноза во прозата на Гоце Смилевски и Данило Киш, а на Конференцијата со коавторски труд учествуваше и проф. д-р Мирна Бркиќ Вучина од Филозофскиот факултет во Мостар, осврнувајќи се на преданијата за камените сватови.

Конференцијата резултира со нови истражувања и заклучоци за македонскиот јазик, литература и култура. Но беа остварени и нови контакти и беа презентирани идеи за продлабочување на соработката меѓу македонските и странските македонисти, балканисти и слависти и клучно – се потврди дека има нови генерации истражувачи од странство за кои македонистиката е и ќе биде научен предизвик.

Иван Антоновски¹

---

¹ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје Филолошки факултет „Блаже Конески“, i.antonovski@gmail.com